

LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN YLIOPISTO

Kauppatieteiden osasto

Kandidaattitutkielma

Laskentatoimi

**Suomalaisten henkilöyhtiöiden ja noteeraamattomien osakeyhtiöiden ominaisuudet
ja verotuksellinen eroavaisuus**

**Characteristics in Finnish Partnership Companies and Private Joint Stock
companies and difference in taxation**

19.12.2010

Tekijä: Juuso Syrjänen

Opponentti: Jaana Kwick

Ohjaaja: Timo Alho

1. Johdanto	1
1.1. Taustaa	1
1.2. Tutkimusongelma ja tutkimuskohteen rajaukset.....	3
1.3. Tutkimuksen teoria ja toteutus	4
2. Tulolähteet ja eriytetty tuloverojärjestelmä.....	5
2.1. Tulolähteet	5
2.2. Eriytetyn tuloverojärjestelmän taustaa.....	6
2.3. Eriytetyn tuloverojärjestelmän mukainen jako ansio- ja pääomatuloon	7
3. Osake- ja henkilöyhtiön verotus.....	8
3.1. Osakeyhtiön verotuksen ominaispiirteet.....	8
3.2. Nettovarallisuus ja osakkaan verotus noteeraamattomassa osakeyhtiössä.....	9
3.3. Varojen jako osakeyhtiössä.....	12
3.3.1. Varojen jaon laillisuus	12
3.3.2. Peitelty osingon jako	14
3.4. Henkilöyhtiöiden verotuksen ominaispiirteet	15
3.4.1. Yleistä henkilöyhtiöiden verotuksesta	17
3.4.2. Henkilöyhtiön verotuksen erityispiirteet.....	18
4. Osakeyhtiön ja henkilöyhtiön verotusvertailu	19
4.1. Esimerkki kokonaisverorasitteesta tulotasolla 40 000 €/ vuosi.....	21
4.2. Esimerkki kokonaisverorasitteesta tulotasolla 90 000 €/ vuosi.....	26
5. Yhteenveto.....	31
Lähteet.....	33
Liitteet	

1. Johdanto

1.1. Taustaa

Yhteiskunnan olemassa olo rakentuu vahvasti toimivan verotusjärjestelmän ympärille. Verotuksen fiskaalisuus eli varojen kerääminen valtion, kuntien sekä muiden julkisyhteisöjen toiminnan rahoittamiseksi on verotuksen tärkein tehtävä. Lisäksi verotus vaikuttaa sosiaalipoliittiseen ja aluepoliittiseen kehitykseen. (Henkilöverotuksen käsikirja 2008, s.20) Yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden vuoksi joudutaan usein luopumaan verotuksen neutraalisuudesta. Täydellisen neutraalisuuden vallitessa verosuunnittelun mahdollisuutta ei juuri olisi, eikä valtio pystyisi ohjaamaan verovelvollisien toiminnan verotuksella. Hyvän verojärjestelmän tulisi olla mahdollisimman neutraalia silloin, kun nimenomaista ohjaavaa tavoitetta ei ole asetettu. (Niskakangas, 2009, 3)

Verojen yhteiskunnallisesta merkitsevyydestä huolimatta yrittäjän näkökulma veroja kohtaan on usein hyvin negatiivinen. Verot nähdään menoina, joille yrittäjä ei saa mitään vastinetta. Tämän ajattelumallin seurauksena useimmat yrittäjät ovat kautta aikain pyrkineet minimoimaan verorasitettaan. Yrityksen nettotuloksen muodostuttua usein yritysmuodosta riippumatta lähes samaksi verotuksen muodostuminen erilaiseksi johtuu pääasiassa sovellettavasta veroasteikosta, yrityksen omistajastaan erillisestä verovelvollisuudesta ja voiton verotuksesta. (Ilola & Pallonen, 1993, 16)

Mielenkiintoiseksi eri yhtiömuotoja koskevan verosuunnittelun tarkastelun tekee verojen pysyvyys osana laillisesti harjoitetun liiketoiminnan kustannusrakennetta. Verovelvollisella on oikeus valita haluamansa yhtiömuoto liiketoiminnan harjoittamiseen sekä minimoida maksettavien verojen määrä. Verosuunnittelusta voidaan puhua aina, kun verotuksellinen näkökulma huomioidaan osana päätöksentekoa. (Juusela, 2004, 247)

Luonteenomaista verotukselle on melko säännöllisin väliajoin tapahtuvat muutokset. Verotuksen lainsäädäntöä on uudistettu tyypillisesti noin 10 vuoden välein.

Suomessa yritysverotus alkoi kehittyä toden teolla 1980-luvulla. Tuolloin uudistettiin muun muassa yhteisöjen tuloverokantoja ja myyntivoittojen verotusta. Verouudistusten tarkoituksena oli pidentää yritysten vahvasti tilikausiin sidoksissa ollutta verosuunnittelua. (Niskakangas, 1989, 11)

Uudistukset ovat useimmiten seurausta toimintaympäristössä tapahtuneista muutoksista. 1980-luvulta lähtien suomalaisen verolainsäädännön kehitykseen on vaikuttanut kansainvälistyminen. Arvopaperikaupan asteittainen vapautuminen sekä yritysten aikaisempaa helpompi liikkuvuus yli kansallisten rajojen ovat johtaneet verouudistuksiin. Myös vuonna 1990 voimaan tullut osinkoihin sovellettu yhtiöveron hyvitysjärjestelmä seurasi ajan yleiseurooppalaista linjaa. (Järvenoja, 1992, 1)

Verolainsäädännön teemoina olivat 1990-luvulla neutraalisuus ja yksinkertaisuus. Neutraalisuudella haluttiin vähentää yhtiömuotojen keskinäistä eroavaisuutta verosuunnittelun näkökulmasta. Yhtiömuodon katsottiin vaikuttavan verotuksen lisäksi liaksi muun muassa ulkoiseen raportointiin ja toiminnan joustavuuteen. (Ernst & Young, 2005, 55) Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä koskeneen uuden lain myötä muuttui niiden asema astetta lähemmäksi osakeyhtiöitä. Osakeyhtiöille tyypillistä mahdollisuutta tilikaudelle kuuluvan voiton "lipastoimiseksi" ja verottamista myöhempinä tilikausina ei kuitenkaan syntynyt. Osin tästä syystä ihmisten käsitys osakeyhtiön verotuksellisesta ylivertaisuudesta henkilöyhtiöihin nähden on edelleen hyvin vahva. (Järvenoja, 1992, 1)

Viimeisin merkittävä yritysverouudistus toteutettiin vuonna 2005. Tarpeen verouudistukselle aiheutti kansainvälisen verokilpailun kiristyminen. Euroopan Unioniin 1.5.2004 liittyneiden uusien jäsenmaiden alhaiset verokannat vielä entisestään korostivat tarvetta veronkevennyksiin. (Tikka, 2003, 1)

Aikaisemmin Euroopassakin yleisesti vallalla olleesta osakeyhtiöiden yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovuttiin. EU-oikeus tulkitsi järjestelmän suosivan liaksi kotimaisista yrityksistä saatuja osinkoja. Tämän seurauksena Suomi useiden muiden EU-maiden tavoin oli pakotettu siirtymään uuteen osin kahdenkertaiseen osinkoverotusjärjestelmään. (Yrityksen verosuunnittelu 2005, 2005, 15)

Nykyisellään Suomen henkilö- ja osakeyhtiölainsäädäntö on pääpiirteittäin samanlainen kuin Ruotsin ja Norjan vastaavat lait. Kaikissa kolmessa maassa tuloverojärjestelmä on erotellut 1990-luvun alusta lähtien ansio- ja pääomatulot toisistaan. Yksittäisissä jakokäytännöissä esiintyy kuitenkin kansallisia eroja. Osakeyhtiöitä verotetaan Suomen lisäksi myös Ruotsissa osin kahdenkertaisesti. Suomessa ja Ruotsissa pääomatulo- ja yhteisöverokannat eroavat toisistaan. Norjan mallissa vastaavanlaista eroa ei ole olemassa. Henkilöyhtiöiden tulos verotetaan näissä kaikissa maissa osin pääomatulona, jotta kannustin yrittämiseen olisi olemassa. (Lindhe, Södersten & Öberg, 2004, 484)

Verotuksen osa-alueella käydään jälleen vilkasta keskustelua osinkoverotuksen uudistamisesta. Vaikka nykyinen yhtiöverojärjestelmä on ehtinyt olla voimassa vasta viisi vuotta, muutoksia lienee luvassa lähitulevaisuudessa. Problemaattiseksi nykyisessä osinkoverojärjestelmässä on nähty nimenomaan verotuksen neutraliteetti ja sen toteutuminen noteeraamattomissa osakeyhtiöissä. Äärivaihtoehtona on esitetty jopa osinkoverotuksen täydellistä kahdenkertaisuutta sekä pääomatuloveron korottamista nykyisestä 30 prosenttiin. (Hertsj, 2010)

1.2. Tutkimusongelma ja tutkimuskohteen rajaukset

Tutkimuksessa keskitytään vertailemaan henkilöyhtiöiden verotusta noteeraamattomien osakeyhtiöiden verotukseen. Yleisellä tasolla esitellään aluksi henkilö- ja osakeyhtiöiden keskeisimmät eroavaisuudet. Tutkielman loppupuolella kappaleessa neljä suoritetaan vertailulaskelmia 45 000 ja 90 000 euron vuositulotasoilla. Tavoitteena on vertailla varojen jaon omistajayrittäjälle aiheutuvan kokonaisverorasituksen suuruutta. Veroedullisuutta vertaillaan omistajayrittäjälle koituvan kokonaisverorasituksen perusteella. Laskentatoimen kentällä tämä työ sijoittuu ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen rajapinnalle. Verotuksella on kytköksiä sekä strategiseen yrityssuunnitteluun että tilinpäätössuunnitteluun.

Tutkimuksen pääongelma on:

- mitkä ovat henkilö- ja osakeyhtiön varojen jaosta syntyvät kokonaisveroseuraamukset?

Sekä alanongelmina:

- kuinka merkittävä vaikutus yhtiön varallisuudella on omistajayrittäjän kokonaisverorasitteeseen?
- millä eri varojen jakotavoilla osakeyhtiö voi vähentää omistajayrittäjälle aiheutuvaa kokonaisverorasitetta?

Tutkimus rajataan koskemaan noteeraamattomia osakeyhtiöitä sekä henkilöyhtiöitä. Työssä käytettävät esimerkit ovat teoreettisia yksinkertaistuksia. Eri yhtiömuodoille ominaiset tulossuunnittelun keinot rajataan tutkimuksen ulkopuolelle. Esimerkiksi henkilöyhtiöiden mahdollisuutta varausten tekoon ei huomioida. Välilliseen verotukseen liittyvät verosuunnittelukeinot rajataan myös tutkimuksen ulkopuolelle. Esitettävissä verolaskelmissa yritysten omistajuus on rajattu ainoastaan omistajayrittäjälle. Omistajan oletetaan työskentelevän yrityksessä. Lisäksi omistajan omaisuuden oletetaan koostuvan ainoastaan omistamastaan yrityksestä. Esimerkkilaskelmien yrityksillä ei ole verotuksessa vähennyskelpoista velkaa.

1.3. Tutkimuksen teoria ja toteutus

Tutkimus on laadultaan kirjallisuuteen perustuva teoreettinen tutkimus. Valittu tutkimusmenetelmä esittää selkeästi tutkimusongelman ydinasiat. Teoreettisen tutkimuksen käyttöä puoltaa aiheen vahva lainsäädännöllinen sidos. Aiheen kotimaisuudesta johtuen kirjallisuuslähteet ovat suurimmaksi osaksi suomalaisia. Jotta tutkimus ei jäisi ainoastaan teoreettiseksi tarkasteluksi, havainnollistetaan teoriaa verolaskelmien avulla.

Vaihtoehtoisesti tutkimus voitaisiin toteuttaa deskriptiivisesti tai empiirisesti. Tällöin yritysverotusta kyettäisiin tarkastelemaan näkökulmasta ”miten on?”. Verosuunnittelun toteutuminen käytännössä saataisiin näin osaksi muuten pitkälti teoriaa sisältävää tutkimusta. Toisaalta verotuksen tapauskohtaisuus edellyttäisi useita rajoituksia deskriptiivisesti tai empiirisesti toteutettaviin tutkimuksiin. Tutkielman lopputuloksen kannalta lienee järkevintä keskittyä eri yhtiömuotoja koskevaan

verotuksen teoriaan ja tukea sitä esimerkeillä. Näin lukijalle kyetään välittämään selkeästi yhtiömuotojen verotuksen eroavaisuus.

2. Tulolähteet ja eriytetty tuloverojärjestelmä

2.1. Tulolähteet

Verotuksessa tulonhankkimiskeinot jaetaan niiden luonteen mukaan kolmeen eri ryhmään. Kullekin tulolähteelle on olemassa omat laskentasäännöt ja lait. Tulolähteitä ovat: elinkeinotoiminnan, maatalouden sekä muun toiminnan tulolähde. Elinkeinotoimintaa verotetaan elinkeinoverolain (EVL) mukaan. Maatalouden verotettava tulo määritellään maatalouden tuloverolailla (MVL). Mikäli tulot eivät kuulu kumpaankaan edellä mainituista, verotetaan niitä tuloveron (TVL) mukaisesti. (Henkilöverotuksen käsikirja 2008, 2008, 22-23)

Yhtiön on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa samanaikaisesti jokaisessa tulolähteessä. Tulolähteiden välillä vallitsee kuitenkin erillisyyden periaate. Tämä tarkoittaa, että yhtiön verotettava tulo lasketaan tulolähdekohtaisesti jokaiselle tulolähteelle erikseen. Tilikaudella mahdollisesti syntyviä tappioita käsitellään myös erillisyyden periaatetta noudattaen tulolajikohtaisesti. Tappioiden vähentäminen toisen tulolähteen tuottamasta voitosta ei ole mahdollista. EVL:n ja MVL:n mukaan kohdeltavasta tulolähteestä syntyvät tappiot ovat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia kyseessä olevaan tulolähteeseen kuuluvista tuloista seuraavan 10 vuoden ajan. EVL:n ja MVL:n verotettava tulo jaetaan nettovarallisuuslaskennan avulla pääoma- ja ansiotulona verotettaviin osiin. (Ojala, 2005)

Elinkeinoverolakia sovelletaan liike- ja ammattitoimintaan. EVL:n soveltamisen kohteita ei ole laissa tarkasti määritelty. Määrittelyn avuksi on olemassa kuitenkin useita tunnusmerkkejä, joiden täytyessä voidaan verotuksellisesti puhua elinkeinotoiminnasta. Näitä tunnusmerkkejä ovat muun muassa voiton tavoittelu, toiminnan suunnitelmallisuus ja toimintaan liittyvä taloudellinen riski. EVL erottelee vielä ammatti- ja liiketoiminnan toisistaan. EVL:ssa oleva erottelu on vähämerkityksellinen. Ammattitoimintaan sisältyvä liiketoimintaan nähden matalampi

riski. Yrittäjän henkilökohtaisilla taidoilla ja kyvyillä on ammattitoiminnassa liiketoimintaan verrattuna keskeisempi asema. (Ojala, 2005)

Maatilatalouden tuloverolakia sovelletaan verovelvollisen harjoittaessa maataloutta. Maatilataloutena pidetään niin sanotusti varsinaista maataloutta, jota ei pidetä eri liikkeenä. Tähän kokonaisuuteen katsotaan kuuluvaksi myös erinäiset tuotantorakennukset. (Henkilöverotuksen käsikirja 2008, 2008, 22)

Tuloverolakia sovelletaan tulolähteen ollessa muu kuin elinkeino- ja maataloustoimintaan liittyvä tulolähde. Muun toiminnan tulolähdettä kutsutaan myös henkilökohtaiseksi tulolähteeksi. TVL:n piirissä olevia tuloja ovat muun muassa palkka- ja eläketulot sekä korkotulot ja luovutusvoitot. Henkilökohtaisia tuloja pidetään yhtenä tulolähteenä, mutta ne jakautuvat kahteen tulolajiin: pääoma- ja ansiotuloon. Muista tulolähteistä poiketen TVL:n piirissä olevia tuloja ei jaeta pääoma- ja ansiotuloihin käyttäen nettovarallisuuslaskentaa. (Tomperi, 1997, 25-26)

2.2. Eriytetyn tuloverojärjestelmän taustaa

Eriytetyn tuloverojärjestelmän synnyn taustalla vaikutti useita eri tekijöitä. Kansainvälisen integraation myötä pääomien liikkuvuus parantui ja kasvatti verokilpailua. Kansainvälisessä kilpailussa pääomat ohjautuivat kohteisiin, joiden tuotto oli suurin. Suomessa 1980-luvulla tehdyt suuret verouudistukset olivat käyneet osin vanhanaikaisiksi. Vuoden 1989 kokonaisverouudistuksessa oli keskitytty yksinkertaistamaan verotusta, jonka seurauksena ansio- ja pääomatulot verotettiin hyvin pitkälti samalla tavalla. Ennen vuoden 1993 eriytettyä tuloverojärjestelmää muun muassa osingot olivat progressiivisen verotuksen piirissä. (HE 200/1992)

Ennen eriytettyä tuloverojärjestelmää pääomatulojen verotus oli hyvin kirjavaa. Kokonaisverorasitus vaihteli tapauksesta riippuen ja progressiivisen verotuksen vuoksi nollan ja 60 prosentin välillä. Toisaalta progressiivista verotusnäkökulmaa pidettiin oikeudenmukaisena muun muassa sen tulojatasavaan vaikutuksensa vuoksi. Pääomatulojen verottamista omana ryhmänään perusteltiin kuitenkin niiden

poikkeavuudella ansiotuloista. Pääomatuloja ei kokonaisuudessaan pidetty saajansa reaalisenä tulona, koska osa tuotoista kohdentui pääoman reaaliarvon alenemiseen. (HE 200/1992)

Kansainvälinen verokilpailu oli tärkein yksittäinen tekijä eriytettyä tuloverojärjestelmää rakennettaessa. Euroopassa verokannat ovat olleet viime vuosikymmeninä pääsääntöisesti laskevia. Tämän johdosta tutkijoiden keskuudessa on jopa kyseenalaistettu koko yritysverotuksen olemassa olo. (Weichenrieder, 2005, 14-15) Tulolajien eriyttämistä omiksi ryhmikseen vahvisti myös korko- ja osinkotulojen toisistaan poikkeava kohtelu verotuksessa. Korkotulot olivat laajasti 15 prosentin lähdeveron piirissä, kun taas osinkoihin kohdistunut verorasitus saattoi olla jopa 60 prosenttia. Tämä kohtelu sai yritykset käyttämään velkarahaa varallisuusasemansa vahvistamisen sijasta. (HE 200/1992)

2.3. Eriytetyn tuloverojärjestelmän mukainen jako ansio- ja pääomatuloon

Suomessa on ollut voimassa vuodesta 1993 eriytetty tuloverojärjestelmä. Eriytetty tuloverojärjestelmä merkitsee seuraavaa:

- 1) Luonnollisen henkilön tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin
- 2) Pääomatuloihin ja yhteisöjen tuloihin sovelletaan suhteellista verokantaa. Pääomatulojen verokanta on tällä hetkellä 28 prosenttia ja yhteisöjen verokanta 26 prosenttia.
- 3) Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti valtion tuloveroasteikon mukaisesti.

Pääomatulona verotetaan sellaista tuloa, jonka varallisuuden katsotaan kerryttäneen. Pääomatuloja ovat muun muassa omaisuuden luovutusvoitot, korko- ja osinkotulot sekä vuokratulot. Verotuksessa pääomatulot lasketaan yhteen, jonka jälkeen on mahdollista vähentää niihin kohdistuneet menot ja vähennykset. Mikäli tämä jäämä on positiivinen, maksetaan siitä pääomatuloveroa 28 prosenttia. Jos jäämä puolestaan on negatiivinen, saadaan se vähentää seuraavan kolmen vuoden aikana voittoa tuottavista pääomatuloista. Ansiotuloksi määritellään kaikki muu tulo, joka ei ole pääomatuloa. (Kanniainen, Kari & Ylä-Liedenpohja, 2007, 408)

3. Osake- ja henkilöyhtiön verotus

3.1. Osakeyhtiön verotuksen ominaispiirteet

Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö. Tämä tarkoittaa, että osakeyhtiö vastaa itse kaikista vastuista ja velvoitteista. Oikeushenkilöllisyys käsittää täten oikeuskelpoisuuden. Itsenäiseksi oikeussubjektiksi osakeyhtiö tulee, kun se rekisteröidään. Rekisteröinti-ilmoitus tehdään Kaupparekisteriin. Itsenäisyyden seurauksena yhtiö on myös verovelvollinen. Osakeyhtiötä verotetaan sen tekemästä tuloksesta yhtiöveron mukaisesti. Tällä hetkellä yhtiövero on 26 prosenttia. Koska yhtiö ei ole luonnollinen henkilö, on erikseen jouduttu säätämään muun muassa osakkeenomistajien ja yhtiön hallituksen toiminnasta yhtiön puolesta. (Reinikainen, Peltonen & Lydman, 2007, 21-24)

Yhtiöveron lisäksi osakkaat maksavat nostamistaan osingoista ja palkoista veroa. Omistajayrittäjän näkökulmasta noteeraamattomasta yhtiöstä jaettu voitto tuleekin osin kahdenkertaisesti verotetuksi. Verotuksen kahdenkertaisuus nostaakin selvästi omistajayrittäjälle koituvaa kokonaisverorasitetta. (Kanninen et al., 2007, 410)

Osakeyhtiön osakkaiden vastuu rajoittuu heidän yhtiöön sijoittamaansa pääomaan. Alun alkaen tämä yhtiömuoto on syntynyt riskillisen toiminnan rahoittamiseen. Sijoittajalle osakeyhtiö on rajallisen vastuun vuoksi turvallinen vaihtoehto. Vaikka riski teoriassa rajoittuukin sijoitetun pääoman määrään, ei tämä tilanne toteudu suinkaan jokaisen yrittäjän kohdalla. Pienyrittäjän on usein tehtävä henkilökohtainen takaus yrityksen velvoitteiden hoitamisesta. Pienyritystoiminnassa rajallinen vastuu toteutuukin lähinnä teoriassa. Sijoitetun pääoman lisäksi osakkaille koituvista maksuista on aina sovittava erikseen yhtiöjärjestyksessä. Käytännössä tämän tyyppiset maksut ovat tavallisia esimerkiksi kiinteistöosakeyhtiöissä eivätkä niinkään liiketoiminnassa. (Reinikainen et al., 2007, 21-24)

Eräs osakeyhtiön tunnusmerkeistä on pääoma. Vuonna 2006 voimaan tulleessa osakeyhtiölaissa (OYL) vähimmäisosakepääomaksi päätettiin 2 500 euroa

noteeraamattomassa yhtiössä ja 80 000 euroa noteeratussa, julkisen kaupankäynnin kohteena olevassa yrityksessä. OYL:ssa on tiukat säännökset koskien pääoman pysyvyyttä. Pääoman ja varojen jaon välinen kytkös on hyvin keskeinen osa osakeyhtiölakia. Pääomaa ja varojen jakoa koskevilla säännöksillä pyritään parantamaan erityisesti velkojainsuojaa. (Reinikainen et al., 2007, 21-24)

Yhtiölle on määrättävä yhtiöjärjestyksessä sen toiminnan tarkoitus. Liiketoimintaa harjoittavan yhtiön toiminnan tarkoituksena on tavallisesti voiton tuottaminen. Yhtiöjärjestykseen määritelty toiminnan tarkoitus vaikuttaa esimerkiksi yhtiön varojen jakoon. Lakiin kirjoitettua pykälää voiton tuottamisen tarkoituksesta on tarkasteltava pitkällä aikajaksolla lyhyen ajan voiton maksimoinnin sijaan.

(HE 109/2005, 2005, 38-39)

3.2. Nettovarallisuus ja osakkaan verotus noteeraamattomassa osakeyhtiössä

Nykyisessä vuonna 2005 voimaan tulleessa yritysverojärjestelmässä nettovarallisuus on tärkeässä asemassa. Nettovarallisuuden avulla määritellään osinkona ulos jaettavan varallisuuden verotus. Osinko voidaan verottaa saajaltaan joko kokonaan tai osittain pääoma- ja ansiotulona. Liiketaloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna yrityksen tavoitteena on voiton tuottaminen osakkaille. Jotta liiketaloudellinen tarkoitus kyettäisiin toteuttamaan mahdollisimman hyvin, tulee osakkaalle koitua verorasitus minimoida. (Syrjä, 2010, 56)

Nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Laskennassa huomioidaan kaikki varat ja velat riippumatta siitä kuuluvatko ne elinkeinotoiminnan tulolähteeseen vai eivät. Myöskään varojen ja velkojen veronalaisuudella tai verovapaudella ei ole merkitystä nettovarallisuutta laskettaessa. (Juusela, 2004, 71)

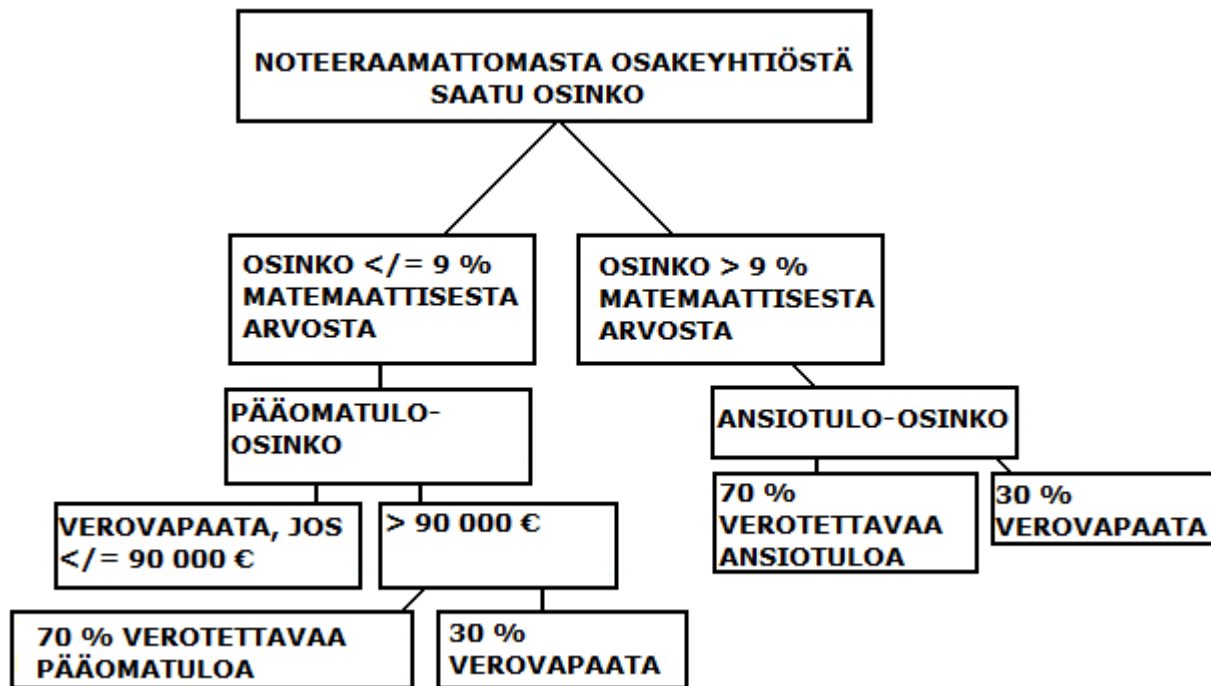
Yhtiön varallisuudeksi luokitellaan kaikki varallisuusarvoa sisältävät omaisuuserät käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuuden lisäksi. Velkoina käsitellään taseen vastattavaa puolella olevia vieraan pääoman eriä. Oman pääoman menetyksen seurauksena ja rekisteristä poistamisen välttämiseksi osakeyhtiölaissa on säädös pääomalainasta. Pääomalaina rinnastetaan nettovarallisuutta laskettaessa aina

velaksi. Nettovarallisuutta laskettaessa ei huomioida lainkaan verosaamisia ja -velkoja. (Juusela, 2004, 71)

Voimassa oleva yhtiöverotus erottelee noteerattujen yhtiöiden sekä noteeraamattomien yhtiöiden jakamat osingot. Tämän vuonna 2005 tehdyn verouudistuksen taustalla on ollut pyrkimys jakaa osinkotuloja saavat luonnolliset henkilöt selvemmin kahteen ryhmään: yrittäjiin ja sijoittajiin. Osingon saajien aikaisempaa selkeämmän jaottelun seurauksena on ollut verotuksen neutraalisuuden heikentyminen. Erityisesti omistajayrittäjien nostamien osinkojen kokonaisverorasite voi vaihdella hyvin paljon samalla euromääräisellä nostettavien osinkojen määrällä. Oikeudenmukaisempaa olisi, että samalla tulotasolla olevia verotettaisiin yhtä paljon ja tulotason nousu kasvattaisi verojen määrää. (Niskakangas, 2009, 4)

Voimassa oleva lainsäädännön mukaan yrittäjä työskentelee tyypillisesti omistamassaan yrityksessä ja saa korvauksen tehdystä työstä palkan ja/tai osingon muodoissa. Sijoittajat puolestaan sijoittavat pääasiassa julkisesti noteerattuihin pörssi-yhtiöihin eivätkä yrittäjäomistajista poiketen anna työpanostaan yhtiöön. Tällöin sijoitettu pääoma mielletään puhtaasti sijoituskohteeksi, jolloin yhtiön maksamien verojen ja sijoittajien maksamien verojen kokonaisverorasitus ei suoranaisesti ole yhteydessä keskenään. (Osinko- ja yritysverouudistus – 2004 muutokset, 2004, 7)

Noteeraamattomista osakeyhtiöistä saadut osingot ovat saajalleen verovapaita 90 000 euroon asti, mikäli tämä tuotto vastaa korkeintaan yhdeksää prosenttia osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuudesta. Jos jaetun osingon määrä ylittää 90 000 euroa, ollen kuitenkin enintään yhdeksän prosenttia yrityksen nettovarallisuudesta verotetaan 90 000 euroa ylittäneestä osasta 70 prosenttia pääomatulona ja tällöin 30 prosenttia on verovapaata tuloa. Mikäli yhtiön jakama osinko ylittää yhdeksän prosenttia yhtiön nettovarallisuudesta, on osinko saajalleen kokonaan verotettavaan ansiotulo-osinkoa. Nettovarallisuutta laskettaessa käytetään edellisen tilikauden tasetta. Noteeraamattomasta osakeyhtiöstä saadun osingon verokohtelua on havainnollistettu alla olevassa kuvassa.

Kuva 1. Noteeraamattomista osakeyhtiöistä saadun osingon verotus.

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhtiöiden osingonjako poikkeaa noteeraamattomien yhtiöiden osingon jaosta. Noteerattujen yhtiöiden jakamien osinkojen saaja maksaa aina osingoistaan veroa. Yhtiön jakamasta osingosta 70 prosenttia lasketaan saajalleen verotettavaksi pääomatuloksi. Loppu 30 prosenttia on saajalleen verovapaata tuloa. Suomalaisista noteeratuista osakeyhtiöistä saatujen osinkojen verotusta pidetään sitä vastoin hyvin selkeänä. (Lindhe et al., 2004, 484)

Nettovarallisuuden kasvattamisen tarkoituksena on kannustaa yhtiön johtoa taserakenteen vahvistamiseen. Samalla yrityksen toimintaa ja verosuunnittelua on haluttu laajentaa tilikausikohtaisesta tilikaudet ylittävään suunnitteluun. Kansantaloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna varallisuuden kerryttäminen toimii hyvänä ”puskurina” pahojen päivien varalle pienentäen maksuhäiriö- ja konkurssiriskiä. Kansantaloudellisen intressin saavuttamiseksi nettovarallisuuden kasvattamisesta palkitaan myös yrittäjiä. Yhtiön varallisuuden kasvu keventää lähtökohtaisesti yrittäjän kokonaisverorasitusta. (Syrjä, 2010, 70, 179)

Noteeraamattomien osakeyhtiöiden osingon jako on keskittynyt voimakkaasti niin sanotun verovapausrajan tuntumaan. Verosuunnittelua on täten olemassa. (Kari,

Karikallio ja Pirttilä, 2009, s.24) Näissä tapauksissa verovapaan osingon 90 000 euron vuotuisen rajan on nähty kääntyvän jopa yhteiskuntaa vastaan. Vakavaraisten yhtiöiden taseet kasvavat kasvamistaan, eikä sitoutunut pääoma ole välttämättä tehokkaassa käytössä. (Syrjä, 2010, 162, 179)

Osinkojen osittaisesta verovapaudesta huolimatta osingon jako ei välttämättä aina ole verotuksellisesti edullisin varojen nostotapa omistajayrittäjälle. Yrittäjän tulee huomioida oman verovelvollisuutensa lisäksi myös yrityksen verovelvollisuus ja ennen kaikkea varojen jaon vaikutukset myöhempisiin tilikausiin. (Alhola, 2007)

3.3. Varojen jako osakeyhtiössä

3.3.1. Varojen jaon laillisuus

Varojen jaolla tarkoitetaan tilannetta, jossa osakeyhtiöstä poistuu varallisuutta. Liiketaloudessa varojen jakaminen mielletään yleisesti yhtiön tekemän voiton jakamiseen osinkoina osakkeenomistajille. Osakeyhtiötä koskevaa varojen jakoa on laissa säädelty. Säädöksen tarkoituksena on yhtiön pääoman pysyvyys, maksukykyisyyden säilyttäminen ja niihin vahvasti sidoksissa oleva velkojainsuoja. Varoja jaettaessa tulee arvioida jakohetken ajankohdan perusteella varojen jaosta tulevaisuudessa syntyviä seurauksia. Arvioinnin tulisi perustua useiden eri lähteiden yhtäaikaiseen hyväksikäyttöön. (Blumme, Kaarenoja & Suontausta, 2007, 95,120)

OYL 13:1 § Yhtiön varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille vain sen mukaan kuin tässä laissa säädetään:

- 1) voitonjaosta (osinko) ja varojen jakamisesta vapaan oman pääoman rahastosta;
- 2) 14 luvussa tarkoitettua osakepääoman alentamisesta;
- 3) 3 ja 15 luvussa tarkoitettua omien osakkeiden hankkimisesta ja lunastamisesta; sekä
- 4) 20 luvussa tarkoitettua yhtiön purkamisesta ja rekisteristä poistamisesta.

Yhtiöllä voi tämän luvun 9 §:n mukaisesti olla muu tarkoitus kuin voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Lahjan antamisesta säädetään 8 §:ssä. Muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjako.

Varoja ei saa jakaa ennen yhtiön rekisteröimistä.

Yhtiökokous tekee päätöksen varojen jaosta ja sen suuruudesta. Varoja jaettaessa täytyy varmistua siitä, että yhtiö säilyy maksukykyisenä myös varojen jaon jälkeen.

OYL 13:2 §:n mukaan Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.

Tulevaisuuden ennustaminen on hyvin vaikeaa, joten koskaan ei voida tietää tarkasti varojen jaon aiheuttamia seurauksia. Laissa on kuitenkin sanottu, että huolellisuus ja maksuvalmiuden huomiointi riittävät. Tulkinnan mukaan maksukykyisyyttä tulisi arvioida parhaiten juuri tätä hetkeä kuvaavan taloudellisen tilanteen mukaisesti. Arviot voidaan tehdä esimerkiksi viimeisimmän tilinpäätöksen perusteella. Mikäli taloudellinen tilanne on muuttunut merkittävästi viimeksi päättyneen tilikauden jälkeen, on kuitenkin laadittava välitilinpäätös ja pohdittava varojen jaon laillisuutta uudelleen. (Blumme, et al., 2007, 95, 120)

Varojen jakopäätöksen tueksi on olemassa kaksi erilaista testiä: maksukykyisyys- ja tasetesti. Maksukykyisyystesti on nykyisellään kirjattu osakeyhtiölakiin. Tasetesti puolestaan perustuu puhtaasti taseen lukuihin ja niiden avulla suoritettavaan varojen jaon arviointiin. Tasetestiä on kritisoitu juuri sen keskittyessä liiaksi lukuihin ja unohtaen tulevaisuus-suuntautuneisuus. (HE 109/2005, 2005, 127)

OYL säätelee myös, mistä taseen eristä varoja voidaan jakaa. Yhtiön oma pääoma jakautuu sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottu pääoma on määritelty OYL 8:1.1 §:ssä. Sidottuna pääomana on pidettävä osakepääomaa, arvonkorotusrahastoa, uudelleen arvostamisrahastoa sekä käyvän arvon rahastoa. Yhtiö saa jakaa osinkoina ja muuna varojen jakona vapaan oman pääoman määrän,

josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Tällöin puhutaan OYL:n 13:5 §:n tasetestistä. (Aho, 2007)

Varoja voidaan jakaa vapaasta omasta pääomasta edellyttäen, että maksukykyä koskeva OYL 13:2 §:n maksukykyisyyslauseke toteutuu. Jollei yhtiön maksukykyä koskevasta 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. (Aho, 2007)

OYL:n vastainen varojen jako on laitonta. OYL 13:1.3 §:n mukaan kaikki sellaiset menettelyt, jotka eivät kuulu edellä lueteltuihin laillisiin varojen jakotapoihin ja, joissa yhtiöstä poistuu varoja ilman liiketaloudellista perustetta ovat laittomia. Laiton varojen jako voi synnyttää vahingonkorvausvastuun päätöksen tehneille tahoille, kuten esimerkiksi yhtiön hallitukselle tai toimitusjohtajalle. Ääritapauksissa myös rikosoikeudellista vastuuta voidaan soveltaa. OYL:n mukaan se, joka tahallaan rikkoo osakkeenomistajien ja velkojain suojaa varoja jaettaessa voidaan tuomita osakeyhtiörikkoksesta. Tuomiot vaihtelevat sakoista enintään yhteen vuoteen vankeutta. (Blumme et al., 2007, 108)

3.3.2. Peitelty osingon jako

Peiteltynä osingon jakona käsitellään tilannetta, jossa yhtiö maksaa osakkaalle ylihintaa tai vastaavasti perii tältä alihintaa heidän välillään tapahtuvassa vaihdannassa. Ylihinnan maksu voi tulla kysymykseen esimerkiksi osakkaan saadessa palkkaa, vuokraa tai matkakorvauksia yhtiöstä kohtuullinen hintataso ylittäen. Myös yhtiön osakkaalta perimä alihinta voidaan tulkita peiteltyksi osingon jaoksi. Alihinnan perintä voi tulla kysymykseen esimerkiksi osakeyhtiön myydessä omaisuuttaan osakkeen omistajalle. (Tomperi, 1997, 49)

Kohtuullisen hinnan arvioinnissa voidaan käyttää markkinoilla vallitsevaa hintatasoa. Mikäli käypä hinta ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä, kohtuullisen hinnan olennaisuuden arviointi vaikeutuu. Verottajan vähäiseksi tulkitsema ero ei aiheuta toimenpiteitä. Peitellyn osingon jaon säännös on rinnastettavissa osakkeen omistajan lisäksi hänen omaisiinsa. Veroseuraamukset peitellystä osingosta kantaa kuitenkin

aina osakas. Yhtiölle peitelty osinko on vähennyskelvotonta. (Leppiniemi & Walden, 2009, 176-178)

Peitellystä osingosta säädetään verotusmenettelylain (VML) 29 §:ssä. Peitellyn osingon ehtona ei ole verovelvollisen tahallinen toiminta, sillä säännöksiä voidaan soveltaa myös tahattomaan toimintaan. Yhtiön ja osakkaan toiminta erotetaan verotuksen osalta seuraavasti:

- yhtiön verotuksessa menetellään niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja
- osakkaan veronalaiseksi tuloksi luetaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus

Peitellyn osingon arvosta 70 prosenttia lisätään osakkeen omistajan veronalaiseksi ansiotuloksi edellyttäen, että saaja on luonnollinen henkilö. Muussa tapauksessa 70 prosentin osuus lisätään verotettavaksi tuloksi. (Leppiniemi et al., 2009, 182)

3.4. Henkilöyhtiöiden verotuksen ominaispiirteet

Avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä kutsutaan henkilöyhtiöiksi. Verotuksen alueella on yleisesti käytössä termi elinkeinoyhtymä. Henkilöyhtiöt ovat osakeyhtiön tavoin itsenäisiä oikeussubjekteja. Henkilöyhtiöiden keskinäinen ero perustuu niiden yhtiösopimuksessa määriteltyjen yhtiömiesten asemaan. Avoimessa yhtiössä on ainoastaan äänivaltaisia yhtiömiehiä, joiden vastuu yhtiön velvoitteista ja vastuista on lähtökohtaisesti rajatonta. Kommandiittiyhtiöissä on avoimista yhtiöistä poiketen aina vähintään yksi äänetön yhtiömies. Äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu hänen yhtiöön sijoittamaansa pääomaan. Rajoitetun vastuun vuoksi kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen asema on osin samankaltainen kuin osakeyhtiön osakkeen omistajan. (Järvenoja, 1992, 12-13)

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö syntyvät yhtiömiesten välisellä yhtiösopimuksella. Yhtiön ilmoittamisesta kaupparekisteriin on säädetty kaupparekisterilaissa. (AKL 1:2 §)

Tyypillistä henkilöyhtiöille on laaja sopimusvapaus. Tämä mahdollistaa yhtiömiehille valtuuden päättää yhtiön toiminnan järjestämisestä hyvin vapaasti. Sopimusvapauden puitteissa voidaan esimerkiksi sopia yhtiön varojen jaosta, rajata yhtiön päätöksenteko-oikeutta tai velvoittaa yhtiömiehiltä rahallisen yhtiöpanoksen maksamista. Henkilöyhtiön perustaminen on huomattavasti osakeyhtiötä helpompaa ja kevyempää. Kun osakeyhtiöön vaaditaan vähimmäisosakepääomaksi 2 500 euroa, voi henkilöyhtiö syntyä ilman pääomapanosta. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen on kuitenkin aina sijoitettava perustettavaan yhtiöön rahallinen tai materiaallinen omaisuuspanos. Vähimmäispääoman lisäksi myös lukuisia osakeyhtiölle tyypillisiä muutosäännöksiä ja voitonjakoa koskevaa lainsäädäntöä ei ole. (Villa, 2006, 77)

Varojen nostoa ja yksityisottoja ei ole henkilöyhtiöissä rajattoman vastuun takia tarvinnut säädellä. Osakeyhtiön varojen jaon rajoituksessa maksettaviin palkkoihin ja osinkoihin voidaan henkilöyhtiöistä rahaa ja omaisuutta nostaa teoriassa rajatta. Henkilöyhtiöiden toiminnan tarkoituksena on synnyttää voittoa taloudellisen toiminnan seurauksena. Tämän vuoksi voiton ja mahdollisen tappion jakaminen yhtiömiesten kesken tulee sopia yhtiösopimuksessa. Vaikkakin liiketoiminnan harjoittaminen henkilöyhtiömuotoisena oikeussubjektina perustuu yhtiömiesten vahvaan keskinäiseen luottamukseen, voiton jakomääräykset ovat epäselvyyksien ja riitojen välttämiseksi yhtiösopimuksen keskeisiä kysymyksiä. (Airaksinen, 1999, 150-154)

Liiketoiminnan harjoittaminen henkilöyhtiönä vaatii yhtiömiehiltä keskinäistä luottamusta. Lähtökohtaisesti kaikilla yhtiömiehillä on allekirjoitusoikeus tehtäessä yhtiötä koskevia päätöksiä. Yksi vastuunalainen yhtiömiestä voi siten ainakin teoriassa sitouttaa yhtiön uusiin velvoitteisiin, joista yhtiömiehet vastaavat täysimääräisesti. Tästä syystä henkilöyhtiöiden yhtiömiesten lukumäärä on verrattain pieni ja heidän välillään on vallittava hyvä luottamussuhde. (Wilhelmsson & Jääskinen, 2001, 8-9)

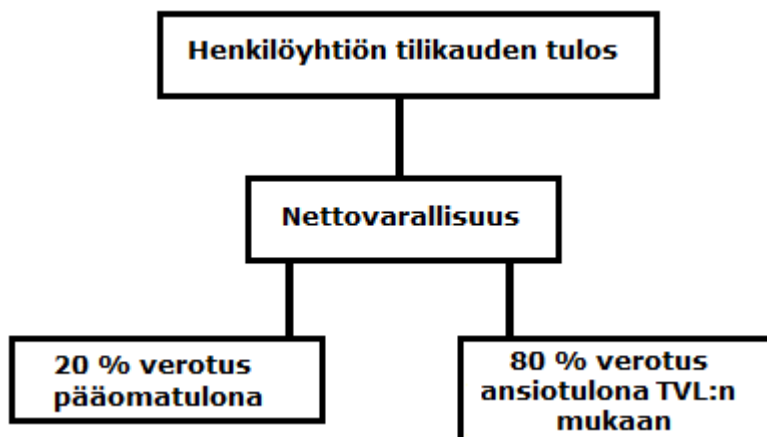
3.4.1. Yleistä henkilöyhtiöiden verotuksesta

Verotus on eräs keskeisimpiä kysymyksiä yhtiömuotoa valittaessa. Osakeyhtiöstä poiketen henkilöyhtiöt eivät ole itsenäisiä verovelvollisia. 1980-luvulla henkilöyhtiöitä verotettiin progressiivisesti tulo- ja varallisuusveroasteikkojen mukaisesti, mikä teki niistä erittäin suosittua yhtiömuodon vertailtaessa liiketoiminnan harjoittamista elinkeinonharjoittajana. Osakeyhtiötä verotettiin tuolloin kiinteän, mutta erillisten tulo- ja varallisuusveroprosenttien mukaisesti. 1980-luvun lopulla toteutettu suuri verouudistus aiheutti, että henkilöyhtiöiden tuloksesta puolet verotettiin yhtiön tulona ja toinen puoli yhtiömiesten tulona. 1990-luvun alusta lähtien koko henkilöyhtiön tulos on tullut verotettavaksi yhtiömiehille heidän omistuksensa suhteessa. (Wilhelmsson et al., 2001, 5)

Osakeyhtiön tavoin myös henkilöyhtiöiden verokohtelu on säädetty siten, että yhtiön varallisuuden kartuttamisesta palkitaan yrittäjää. Yhtiön nettovarallisuudesta riippuen jaetaan verotettava tulo yhtiömiehille pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin. Henkilöyhtiöitä koskeva verolainsäädäntö tulon jakamisesta pääoma- ja ansiotuloksiin on hyvin samanlainen kuin Ruotsin vastaava järjestelmä. Mitä suurempi nettovarallisuus sitä suurempi osuus yrittäjän tuloista verotetaan pääomatuloina 28 prosentin pääomatuloverokannan mukaisesti. (Lindhe et al., 2004, 471)

Pääomatulo-osuutta laskettaessa käytetään yhtiön edellisen verovuoden päättyessä ollutta nettovarallisuuden arvoa. Uuden yrityksen ollessa kyseessä ensimmäisen vuoden nettovarallisuus määritellään ensimmäisen verovuoden perusteella. Nettovarallisuuden arvosta 20 prosenttia verotetaan yhtiömiehen pääomatulona ja loput ansiotulona TVL:n progressiivisen verokannan mukaisesti. (Tomperi, 1997, 31)

Nettovarallisuuden laskeminen tapahtuu muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta samalla tavoin kuin osakeyhtiöissä. Henkilöyhtiön nettovarallisuuteen lasketaan mukaan osakeyhtiöistä poiketen 30 prosenttia yhtiön tilikaudella maksamista palkoista. Varallisuuteen ei lasketa saamia yhtiömiehiltä. Vastuunalaisten yhtiömiesten ottamaa lainaa yhtiön osakkuuden ostoon ei myöskään huomioida. (Suomen Yrittäjät, 2008)

Kuva 2. Henkilöyhtiön voiton jakautuminen pääoma- ja ansiotuloksi.

3.4.2. Henkilöyhtiön verotuksen erityispiirteet

Henkilöyhtiöillä on mahdollisuus tappioiden vähentämiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilöyhtiö voi vähentää tulolajikohtaisesti tekemänsä tappion seuraavan 10 verovuoden aikana tuloksestaan. Tappion vähennysoikeus voidaan kuitenkin menettää, mikäli yhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten omistuspohjassa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tällainen muutos on lähtökohtaisesti se, että vähintään puolet yhtiön omistusosuuksista vaihtaa omistajaa. Erityistapauksissa, kuten esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen yhteydessä voidaan anoa poikkeuslupaa. (Tuominen & Linnakangas, 1995, 232-233)

Henkilöyhtiöiden tekemä voitto tulee pääsääntöisesti verotettavaksi kokonaisuudessaan tilikauden päätyttyä. Osakeyhtiöön verrattuna tehdyn voiton ”lipastoimista” yritykseen ja voiton myöhemmillä tilikausilla tapahtuva verotus ei ole mahdollista. Lainsäätäjät ovat kuitenkin luoneet henkilöyhtiöille erään keinon, jota henkilöyhtiön omistajat voivat käyttää osana verosuunnittelua. Tilikausikohtaisessa tuloksen järjestelyssä henkilöyhtiöt voivat käyttää toimintavarausta. Toimintavarauksella voidaan tasata verotettavaan tulosta. Se on käyttökelpoinen esimerkiksi poikkeuksellisen hyvän tilikauden tilinpäätöstä tehdessä. Tällöin tilikauden verotettavaa tuloa siirretään tuloutettavaksi myöhempinä tilikausina. Toimintavaraus voidaan tehdä, mikäli yhtiömiehinä on vain luonnollisia henkilöitä. Sen suuruus on 30 prosenttia tilikaudella maksetuista palkoista. Toimintavarauksen

kokonaissuuruuteen vaikuttavat myös aiemmilta tilikausilta syntyneet vielä purkamattomat toimintavaraukset. (Huovinen, 2009)

4. Osakeyhtiön ja henkilöyhtiön verotusvertailu

Kandidaattitutkielman tässä osassa teoriaa havainnollistetaan verolaskelmilla. Verolaskelmien avulla esitetään, minkä suuruinen kokonaisverorasite yrittäjälle kohdistuu eri yhtiömuodoissa. Tältä pohjalta pyritään määrittelemään kulloisessakin tapauksessa verotuksellisesti edullisin yhtiömuoto liiketoiminnan järjestämiseen. Verolaskelmia tarkasteltaessa on huomattava, että ne ovat suuntaa antavia - pelkistettyjä yksinkertaistuksia.

Noteeraamattoman osakeyhtiön tapauksessa yrittäjän kokonaisverorasite muodostuu yrittäjälle pakollisista sosiaaliturvamaksuista, yhtiön voitosta maksamastaan yhtiöverosta sekä mahdollisista veronalaisista osingoista. Veronalaisten osinkojen verotus jakautuu pääoma- ja/tai ansiotuloina verotettaviin osinkoihin yrityksen nettovarallisuuden ja nostettavien osinkojen keskinäisestä suhteesta riippuen. Henkilöyhtiössä yrittäjän kokonaisverorasitteeseen kuuluvat yhtiön voitosta yhtiömieheltä verotettaviksi tulevat sosiaaliturvamaksut, ansio- ja pääomatuloverot sekä kunnallis- ja kirkollisverot. Kirkollisvero ei ole välttämätön vero, mutta tämän tutkielman verolaskelmiin se on sisällytetty.

$$\text{OMISTAJAN KOKONAISVERORASITE (OY)} = \frac{\text{SOS.TURVAMAKSU} + \text{YHTIÖVERO} + \text{PÄÄOMATULOVERO} + \text{ANSIOTULOVERO}}{\text{YHTIÖN TULOS ENNEN "OMISTAJAN TULONSIIRTOJA"}} \times 100 \%$$

$$\text{OMISTAJAN KOKONAISVERORASITE (HY)} = \frac{\text{SOS.TURVAMAKSU} + \text{PÄÄOMATULOVERO} + \text{ANSIOTULOVERO} + \text{KUNTA- JA KIRKOLLISVERO}}{\text{YHTIÖN TULOS ENNEN "OMISTAJAN TULONSIIRTOJA"}} \times 100 \%$$

Kuva 3. Kokonaisverorasitteen muodostuminen ja sen laskenta.

Verolaskelmat on jaoteltu kahteen eri ryhmään. Jako perustuu kahteen erisuuruiseen tulotasoon, jotka kuviteltu yrittäjä haluaa siirtää yrityksestä yksityistaloutensa puolelle. Nämä eri tulotasot ovat: 40 000 €/ vuosi ja 90 000 €/ vuosi. Tarkasteltaviin vuositulotasoihin on päädytty kahden eri argumentin saattamana. 40 000 euron vuositulotasoa tarkastellaan, koska se vastaa melko tarkasti suomalaisen palkansaajan keskimääräistä vuositulotasoa. Suomalaisen palkansaajan vuositulotaso on noin 35 000 € / vuosi. Tämä arvo on saatu Tilastokeskuksen

julkistamasta taulukosta (liite 1). 90 000 euron tulotasoon on päädytty siksi, koska osakeyhtiölaki mahdollistaa verovapaiden osinkojen jakamisen 90 000 euroon asti nettovarallisuuden ollessa riittävä.

Jokaisessa verolaskelmassa yrittäjä omistaa yhtiönsä yksin tai on ainoa vastuunalainen yhtiömies yhtiössä. Halutun vuositulotason lisäksi on tarkasteltu yhtiön varallisuusarvo eli nettovarallisuuden vaikutusta kokonaisverorasituksen muodostumiseen. Henkilöyhtiöistä yksityistalouden puolelle siirrettävä tulotaso verotetaan pääosin omistajaltaan ansiotuloveron muodossa. Osakeyhtiöissä on tässä suhteessa enemmän mahdollisuuksia. Haluttu tulotaso voidaan jakaa osinkona, palkkana, osingon ja palkan yhdistelmänä tai jättää kokonaan jakamatta.

Vuositulotasojen laskentaesimerkissä käytetään neljää erisuuruista nettovarallisuuden arvoa. Nettovarallisuuden arvot on laskettu yksityistalouden puolelle siirrettävää tulotasoa apuna käyttäen. Esimerkeissä ansio- ja pääomatulojen jakamiseksi käytetty nettovarallisuuden arvo on määritelty puolet haluttua vuositulotasoa pienemmäksi, vuositulotason suuruiseksi sekä viisi- ja kymmenkertaiseksi yksityistalouden puolelle tilikaudella siirrettävään tuloon nähden. Valittujen nettovarallisuusarvojen taustalla on halu esittää lukijalle mahdollisimman selkeästi ja yksinkertaistetusti nettovarallisuuden merkitys muodostuvaan kokonaisverorasitteeseen. Esimerkiksi 40 000 € vuositulotasolla yrittäjän kokonaisverorasite on laskettu käyttämällä seuraavia nettovarallisuuden arvoja: 20 000 € (=0,5*40 000 €), 40 000 € (=1*40 000 €), 200 000 € (=5*40 000 €) sekä 400 000 € (=10*40 000 €).

Taulukko 1. Verolaskelmissa käytetyt nettovarallisuudet on määrittely vuositulotasoa apuna käyttäen.

VUOSITULOTASO	40 000 €	90 000 €
NETTOVARALLISUUS = 0,5 * TULOTASO	20 000 €	45 000 €
NETTOVARALLISUUS = TULOTASO	40 000 €	90 000 €
NETTOVARALLISUUS = 5 * TULOTASO	200 000 €	450 000 €
NETTOVARALLISUUS = 10 * TULOTASO	400 000 €	900 000 €

Verojen laskennassa käytetyt veroprosentit noudattavat tällä hetkellä voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ansiotuloista maksettavien verojen laskemisessa on käytetty valtakunnallisesti voimassa olevaa TVL:n mukaista valtion tuloveroasteikkoa vuodelta 2010 (liite 2). Ansiotuloista on tuloveron lisäksi maksettava muita veroja, kuten kunnallis- ja kirkollisverot sekä sosiaaliturvamaksu. Sosiaaliturvamaksun suuruus on 2,23 prosenttia palkasta. Kunnallis- ja kirkollisverojen kohdalla ilmenee paikkakuntaakohtaista vaihtelua. Esimerkkilaskelmat ovat laadittu helsinkiläisen kirkkoon kuuluvan yrittäjän näkökulmasta. Kunnallisveron suuruus on tällöin 17,5 prosenttia ja kirkollisvero 1,0 prosenttia.

Laskelmissa ei ole huomioitu yrittäjälle vapaaehtoista työttömyysvakuutusmaksua. Myös kaikille yli 50 prosenttia yrityksestä omistaville omistajayrittäjille pakollinen YEL-maksu on jätetty vertailun ulkopuolelle. Yrittäjien keskuudessa maksettavien YEL-maksujen suuruudet vaihtelevat hyvin voimakkaasti. Vaihtelu riippuu yrittäjän valitsemasta tavasta eläkeajan tulotason järjestämiseen. YEL-maksun pakollisuudesta johtuen se ei vaikuta verolaskelmien keskinäiseen paremmuuteen kokonaisverorasitusta vertailtaessa. YEL-maksun erityispiirteenä on lisäksi sen verovähennyskelpoisuus.

4.1. Esimerkki kokonaisverorasitteesta tulotasolla 40 000 € / vuosi

Yritysmuodolla ei ole suurta merkitystä yrittäjän kokonaisverorasitteen muodostumisessa, kun yhtiön nettovarallisuus ja yksityistalouden puolelle siirrettävien tulojen määrä on pieni. Tällä hetkellä voimassa olevan yhtiöverojärjestelmän ei voida sanoa yksiselitteisesti suosivan osinkoja. Osakeyhtiöstä voi olla verotuksellisesti järkevää siirtää varallisuutta yksityistalouden puolelle osittain tai jopa kokonaan palkkana.

Palkan verotuksellinen edullisuus perustuu sen yhtiön verotettavaa tulosta pienentävään vaikutukseen. Pienemmästä tuloksesta puolestaan yhtiö joutuu maksamaan vähemmän yhtiöveroa. Palkanmaksua voidaan pitää omistajayrittäjälle verotuksellisesti järkevänä aina, kun palkasta maksettava vero on matalampi kuin vallitsevan yhtiöveron suuruus 26 prosenttia. (Hopeasaari, 2007, 3-4)

40 000 euron vuosituloilla ja 20 000 euron nettovarallisuudella kokonaisverorasitetta tarkasteltaessa edullisimmaksi vaihtoehdoksi osoittautui henkilöyhtiö. Varallisuuden nostaminen osinkoina tulisi tässä tapauksessa noin seitsemän prosenttiyksikköä kalliimmaksi. Varallisuuden siirtäminen yksityistalouden puolelle puoliksi osinkona ja puoliksi palkkana tai vain palkkana osoittautuu tässä tapauksessa verotuksellisesti myös osingon jakoa edullisemmaksi (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Kokonaisveroasteen muodostuminen 40 000 euron vuositulotasolla ja 20 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 20 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 40 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	40000	40000	40000	40000
Yrittäjän oma palkka	0	19564	39127	35215
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	436	873	785
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	20000	40000	36000
Yrityksen tulos ennen veroja	40000	20000	0	
Yritysvero 26 %	10400	5200	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	20000	20000	20000	20000
Nettovarallisuuden muutos tilikaudella	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	49600	34800	20000	20000
Jaettava osinko	29600	14800	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	4464	3132	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				4000
Pääomatulovero 28 %				1120
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	25136	11668	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	17595	8168	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	7541	3500	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	17595	27731	39127	35215
Ansiotulojen vero: A) 19,4% B) 23,5% C) 27,4% D) 26,2 %	3413	6517	10712	9211
Verovapaata tuloa yhteensä	12005	6632	0	
Nettotuloa käteen	26187	27847	28415	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä (yritys ja yrittäjä)	13813	12153	11585	11116
Kokonaisveroprosentti 40 000€n tuloksesta	34,5 %	30,4 %	29,0 %	27,8 %

Osinkoina tapahtuvan varallisuuden jaon verotuksellista epäedullisuutta selittää tarkasteltavan yrityksen alhainen nettovarallisuus jaettavaan varallisuuteen nähden. Alhaisen nettovarallisuuden vuoksi suuri osa osingoista tulee verotettavaksi kaksinkertaisesti. Yhtiö joutuu ensin maksamaan voitosta yhtiöveron, jonka jälkeen osakkeenomistaja maksaa veroa saamistaan ansiotulo-osingoista. Osakkeenomistajalle osingot ovat suurimmaksi osaksi ansiotulo-osinkoa, koska yritys

jakaa osinkoa enemmän kuin yhdeksän prosenttia nettovarallisuudestaan. Kokonaisverorasite nousee osinkoja jaettaessa palkkatulojakin suuremmaksi juuri kaksinkertaisesta verotuksesta johtuen.

Nettovarallisuuden kasvaessa 40 000 euroon ei keskinäinen paremmuusjärjestys verotuksellista edullisuutta tarkasteltaessa muutu mihinkään verrattuna 20 000 euron nettovarallisuuteen (Taulukko 3). Nettovarallisuuden kasvun myötä kokonaisveroprosentit ovat tarkastelluissa vaihtoehdossa palkkaa lukuun ottamatta laskevia. Kokonaisveroprosenttien laskua selittää kasvanut tulojen verottaminen pääomatuloina suhteellisen veroprosentin mukaisesti. Pääomatuloina verotetaan suurempi osa, koska nettovarallisuus on selkeästi suurempi kuin taulukossa kaksi lasketuissa esimerkeissä.

Taulukko 3. Kokonaisveroasteen muodostuminen 40 000 euron vuositulotasolla ja 40 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 40 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 40 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	40000	40000	40000	40000
Yrittäjän oma palkka	0	19564	39127	31302
Yrittäjän palkan sosiaalikustannukset * 2,23 %	0	436	873	698
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	20000	40000	32000
Yrityksen tulos ennen veroja	40000	20000	0	
Yritysvero 26 %	10400	5200	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	40000	40000	40000	40000
Nettovarallisuuden muutos	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	69600	54800	40000	40000
Jaettava osinko	29600	14800	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	6264	4932	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				8000
Pääomatulovero 28 %				2240
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	23336	9868	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	16335	6908	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	7001	2960	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	16335	26471	39127	31302
Ansiotulojen vero: A) 19,0% B) 22,9% C) 27,4% D) 24,9 %	3104	6063	10712	7803
Verovapaata tuloa yhteensä	13265	7892	0	
Nettotuloa käteen	26496	28301	28415	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä (yritys ja yrittäjä)	13504	11699	11585	10741
Kokonaisveroprosentti 40 000€n tuloksesta	33,8 %	29,2 %	29,0 %	26,9 %

Nettovarallisuuden ollessa viisikertainen haluttuun tulotasoon nähden kokonaisveroprosentit ovat jälleen palkkaa lukuun ottamatta laskeneet aikaisempiin laskelmiin nähden. Verotuksellisesti edullisimmaksi vaihtoehdoksi tulisi tällä tulo- ja varallisuustasolla toiminnan harjoittaminen osakeyhtiönä edellyttäen, että varallisuus siirretään osingon ja palkan yhdistelmänä B-vaihtoehdon mukaisesti (Taulukko 4). Tällä nettovarallisuustasolla henkilöyhtiön kokonaisverorasitus on 28 prosenttia. Henkilöyhtiön koko 40 000 euron tulo tulee verotettavaksi pääomatuloverokannan mukaisesti.

Taulukko 4. Kokonaisveroasteen muodostuminen 40 000 euron vuositulotasolla ja 200 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 200 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 40 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	40000	40000	40000	40000
Yrittäjän oma palkka	0	19564	39127	0
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	436	873	0
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	20000	40000	0
Yrityksen tulos ennen veroja	40000	20000	0	
Yritysvero 26 %	10400	5200	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	200000	200000	200000	200000
Nettovarallisuuden muutos	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	229600	214800	200000	200000
Jaettava osinko	29600	14800	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	20664	19332	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				40000
Pääomatulovero 28 %				11200
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	8936	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	6255	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	2681	0	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	6255	19564	39127	0
Ansiotulojen vero: A) 18,5% B) 19,9 % C) 27,4%	1157	3911	10712	0
Verovapaata tuloa yhteensä	23345	14800	0	
Nettotuloa käteen	28443	30453	28415	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä (yritys ja yrittäjä)	11557	9547	11585	11200
Kokonaisveroprosentti 40 000€n tuloksesta	28,9 %	23,9 %	29,0 %	28,0 %

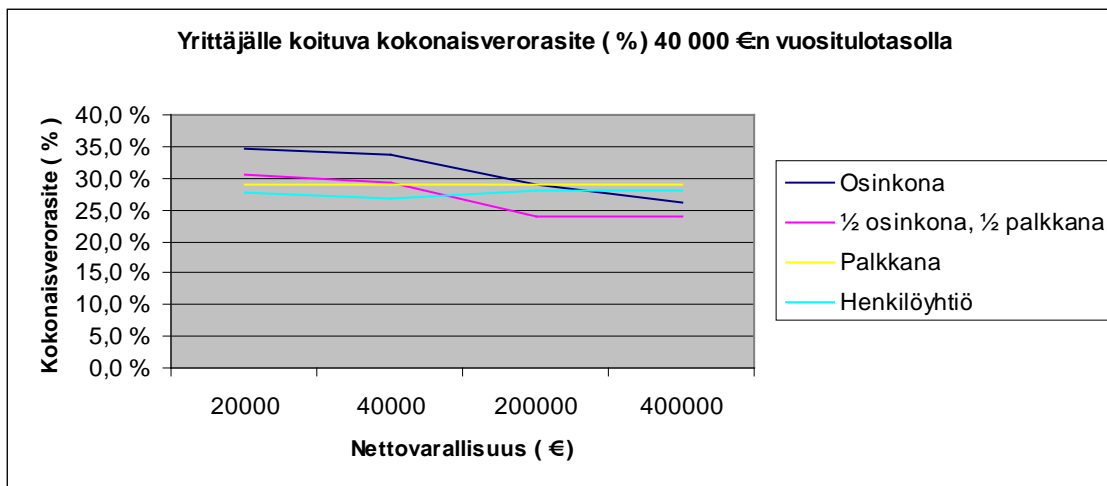
Nettovarallisuuden kasvaminen kymmenenkertaiseksi haluttuun vuosituloon nähden ei muuta verotuksellista tilannetta edelliseen taulukkoon neljä nähden. 200 000 euron ja 400 000 euron nettovarallisuudella ei ole enää merkitystä verorasitukseen. Ainoastaan osingon jakona tapahtuvan varallisuuden siirron kohdalla kokonaisverorasite pienenee 26 prosenttiin. Tästä huolimatta verotuksellisesti

edullisinta olisi nostaa varallisuutta palkan ja osingon jaon yhdistelmänä, jolloin kokonaisverorasitteeksi muodostuu 23,9 prosenttia (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Kokonaisveroasteen muodostuminen 40 000 euron vuositulotasolla ja 400 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 400 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 40 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	40000	40000	40000	40000
Yrittäjän oma palkka	0	19564	39127	0
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	436	873	0
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	20000	40000	0
Yrityksen tulos ennen veroja	40000	20000	0	
Yritysvero 26 %	10400	5200	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	400000	400000	400000	400000
Nettovarallisuuden muutos	29600	14800	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	429600	414800	400000	400000
Jaettava osinko	29600	14800	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	38664	37332	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				40000
Pääomatulovero 28 %				11200
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	0	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	0	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	0	0	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	0	19564	39127	0
Ansiotulojen vero: B) 22,9% C) 27,4%	0	3911	10712	0
Verovapaata tuloa yhteensä	38664	37332	0	
Nettotuloa käteen	38664	52985	28415	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä (yritys ja yrittäjä)	10400	9547	11585	11200
Kokonaisveroprosentti 40 000€n tuloksesta	26,0 %	23,9 %	29,0 %	28,0 %

Yhtiömuodosta riippumatta yhtiön varallisuusaseman vahvistuminen laskee omistajalle koituvaa kokonaisverorasitusta palkkatuloa lukuun ottamatta (Kuva 3). Kuvasta kolme voi huomata, että osakeyhtiön kohdalla kokonaisverorasite laskee selkeimmin nettovarallisuuden kasvun seurauksena. Henkilöyhtiön kohdalla omistajan verorasite näyttää laskevan hyvin vähän, mutta nousee varallisuuden kasvun seurauksena vähän. Pääomatulovero tulee tässä tarkastellussa mallissa ansiotuloverotusta kalliimmaksi vaihtoehdoksi, koska ansiotuloveron progressio jää alle pääomatuloveron 28 prosentin. Matalilla nettovarallisuuden arvoilla palkkatulo on kilpailukykyinen vaihtoehto, mutta nettovarallisuuden kasvaessa tilanne muuttuu.

Kuva 4. Nettovarallisuuden vaikutus yrittäjän kokemaan kokonaisverorasitteeseen 40 000 euron vuositulotasolla.

4.2. Esimerkki kokonaisverorasitteesta tulotasolla 90 000 € / vuosi

Taulukosta kuusi nähdään, että 90 000 euron vuosituloilla ja 45 000 euron nettovarallisuudella kokonaisveroaste kasvaa noin viisi prosenttiyksikköä verrattuna samassa suhteessa tapahtuvaan tulon jakoon 40 000 euron vuositulotasolla (Taulukko 2). Tästä voidaan huomata jälleen selkeästi nettovarallisuuden vaikutus yrittäjän kokemaan kokonaisverorasitteeseen. Osakeyhtiö ja osingon jako ei ole matalilla nettovarallisuuden arvoilla verotuksellisesti kovinkaan kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöyhtiölle. Henkilöyhtiö osoittautuukin verotuksellisesti edullisimmaksi yhtiömuodoksi yritystoiminnan harjoittamiseen tässä tulo- ja varallisuusluokassa. Palkkatulon asema heikkenee vuositulon kasvaessa. Taulukosta kuusi selviää, että varallisuuden nostaminen osingon ja palkan yhdistelmänä tulee palkkatuloa halvemmaksi nettovarallisuuteen (45 000 euroa) nähden korkealla vuositulotasolla (90 000 euroa).

Taulukko 6. Kokonaisveroasteen muodostuminen 90 000 euron vuositulotasolla ja 45 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 45 000€ YKSITYISTALouden PUOLELLE 90 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	90000	90000	90000	90000
Yrittäjän oma palkka	0	44018	88037	79233
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	982	1963	1767
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	45000	90000	81000
Yrityksen tulos ennen veroja	90000	45000	0	
Yritysvero 26 %	23400	11700	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	45000	45000	45000	45000
Nettovarallisuuden muutos	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	111600	78300	45000	
Jaettava osinko	66600	33300	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	10044	7047	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				9000
Pääomatulovero 28 %				2520
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	56556	26253	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	39589	18377	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	16967	7876	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	39589	62395	88037	79233
Ansiotulojen vero: A) 27,5% B) 32,1% C) 36,5% D) 35,1%	10898	20020	32116	27846
Verovapaata tuloa yhteensä	27011	14923	0	
Nettotuloa käteen	55702	57298	55921	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä	34298	32702	34079	29613
Edellisestä laskettu kokonaisveroprosentti yrityksen 90 000 euron tuloksesta	38,1 %	36,3 %	37,9 %	32,9 %

Nettovarallisuuden kasvu 45 000 eurosta 90 000 euroon laskee kokonaisverorasitusta yhdestä kahteen prosenttiyksikköä. Henkilöyhtiö on verotuksellisesti tämän esimerkin veroedullisin yhtiömuoto. Haluttuun vuositulotasoon nähden nettovarallisuus on edelleen liian matala tai kääntäen tulotaso on liian korkea, jotta osakeyhtiö kykenisi olemaan omistajalleen edullisin vaihtoehto. Puhtaasti palkkana nostettava varallisuus ei häviä juurikaan muille varallisuuden siirtotavoille tullen jopa puhdasta osingon jakoa edullisemmaksi. Tarkastellussa tilanteessa (Taulukko 6) näyttäisi siltä, että yrityksestä jaetaan varallisuutta liikaa ulos ja verotus nousee hyvin korkeaksi.

90 000 euron nettovarallisuus ja sen samansuuruinen vuositulotasoa laskevat omistajayrittäjän verorasitusta osakeyhtiön tilanteessa verrattuna aikaisempaan (Taulukko 6). Palkkatulon osalta tilanne pysyy ymmärrettävästi muuttumattomana. Henkilöyhtiön kohdalla kokonaisverorasite nousee ollen kuitenkin edelleen vertailluista vaihtoehdoista omistajayrittäjälle veroedullisin (Taulukko 7).

Taulukko 7. Kokonaisveroasteen muodostuminen 90 000 euron vuositulotasolla ja 90 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 90 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 90 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	90000	90000	90000	90000
Yrittäjän oma palkka	0	44018	88037	70429
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	982	1963	1571
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	45000	90000	72000
Yrityksen tulos ennen veroja	90000	45000	0	
Yritysvero 26 %	23400	11700	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	90000	90000	90000	90000
Nettovarallisuuden muutos	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	156600	123300	90000	
Jaettava osinko	66600	33300	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	14094	11097	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				18000
Pääomatulovero 28 %				5040
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	52506	22203	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	36754	15542	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	15752	6661	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	36754	59560	88037	70429
Ansiotulojen vero: A) 26,6% B) 31,7% C) 37,9% D) 33,5%	9765	18886	32116	23576
Verovapaata tuloa yhteensä	29846	17758	0	
Nettotuloa käteen	56835	58432	55921	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä	33165	31568	34079	30187
Edellisestä laskettu kokonaisveroprosentti yrityksen 90 000 euron tuloksesta	36,9 %	35,1 %	37,9 %	33,5 %

450 000 euron nettovarallisuudella ja 90 000 euron vuositulotasolla kokonaisverorasite laskee palkkatuloa lukuun ottamatta kaikissa vaihtoehdoissa (Taulukko 8.). Henkilöyhtiön kohdalla koko yksityistalouden puolelle nostettava varallisuus tulee verotettavaksi pääomatulona. Puhtaasti osinkoina sekä osingon ja palkan muodossa nostettavan tulon verotus on jo hyvin lähellä henkilöyhtiön kokonaisverorasitetta. Tästä huolimatta henkilöyhtiö osoittautuu näillä tulonnostotavoilla teoreettisesti parhaimmaksi vaihtoehdoksi. On kuitenkin

muistettava, että esimerkki ei huomioi lainkaan aikaisempia tilikausia. Saadaksesen yhtiön nettovarallisuuden 450 000 euroon tulee yrityksen liiketoiminnan olla verraten laajaa ja tuottoisaa. Mitä luultavimmin yritysmuoto olisi vaihdettu jo ennen 450 000 euron nettovarallisuusarvoon saavuttamista osakeyhtiöön, jossa tilikauden voitosta osa on mahdollista "lipastoida" yhtiöön.

Taulukko 8. Kokonaisveroasteen muodostuminen 90 000 euron vuositulotasolla ja 450 000 euron nettovarallisuudella.

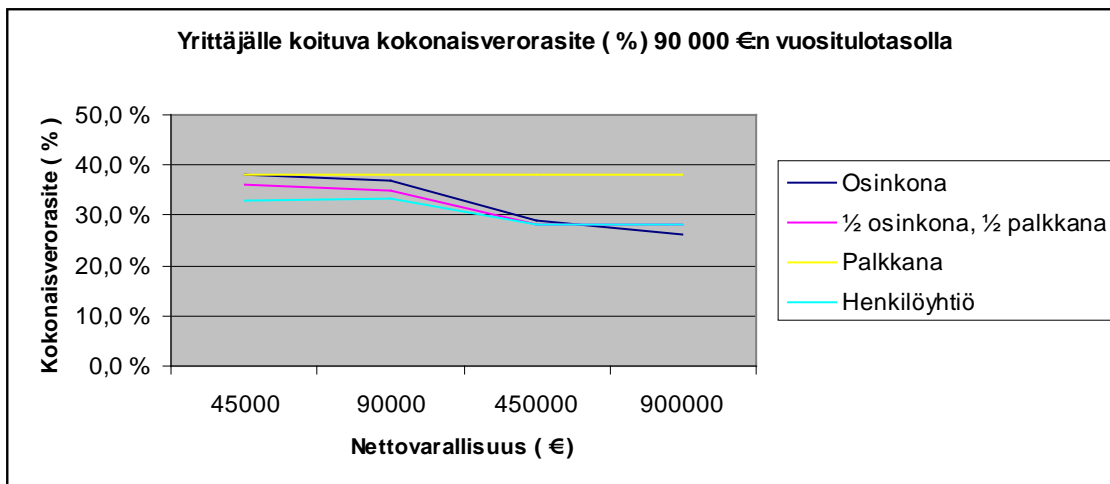
NETTOVARALLISUUS 450 000€ YKSITYISTALOUDEN PUOLELLE 90 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	90000	90000	90000	90000
Yrittäjän oma palkka	0	44018	88037	0
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	982	1963	0
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	45000	90000	0
Yrityksen tulos ennen veroja	90000	45000	0	
Yritysvero 26 %	23400	11700	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	450000	450000	90000	450000
Nettovarallisuuden muutos	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	516600	483300	90000	
Jaettava osinko	66600	33300	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	46494	43497	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				90000
Pääomatulovero 28 %				25200
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	20106	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	14074	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	6032	0	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	14074	44018	88037	0
Ansiotulojen vero: A) 18,5% B) 28,8% C) 36,5%	2604	12669	32116	0
Verovapaata tuloa yhteensä	52526	43497	0	
Nettotuloa käteen	63996	74846	55921	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä	26004	25351	34079	25200
Edellisestä laskettu kokonaisveroprosentti yrityksen 90 000 euron tuloksesta	28,9 %	28,2 %	37,9 %	28,0 %

Nettovarallisuuden kasvaminen kymmenenkertaiseksi nostettavaan tulotasoon nähden muuttaa ainoastaan puhtaasti osinkoina nostettavan varallisuuden verottamista. 450 000 euron nettovarallisuuteen nähden osinkojen verotus laskee nettovarallisuuden nousun seurauksena yhtiöveron tasolle. Osakkaalle itselleen ei koidu minkäänlaisia veroseuraamuksia, mutta omistajayrittäjän tilanteessa yhtiövero täytyy muistaa rinnastaa osaksi osakkeenomistajan verorasitusta (Taulukko 9).

Taulukko 9. Kokonaisveroasteen muodostuminen 90 000 euron vuositulotasolla ja 900 000 euron nettovarallisuudella.

NETTOVARALLISUUS 900 000€ YKSITYISTALouden PUOLELLE 90 000€	TULO NOSTETAAN YRITYKSESTÄ:			
	A)Osinko	B)Osinko/palkka	C)Palkka	D)Henkilöyhtiö
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"	90000	90000	90000	90000
Yrittäjän oma palkka	0	44018	88037	0
Yrittäjän palkan sosiaalikulut * 2,23 %	0	982	1963	0
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä	0	45000	90000	0
Yrityksen tulos ennen veroja	90000	45000	0	
Yritysvero 26 %	23400	11700	0	
Yrityksen tulos verojen jälkeen	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden alussa	900000	900000	90000	900000
Nettovarallisuuden muutos	66600	33300	0	
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	966600	933300	90000	
Jaettava osinko	66600	33300	0	
Verovapaata pääomatulo-osinkoa; 9 % nettovarallisuudesta	86994	83997	0	
Pääomatulo-osuus 20% nettovarallisuudesta (henkilöyhtiö)				180000
Pääomatulovero 28 %				25200
Ylimenevä osuus on ansiotulo-osinkoa (oy), ansiotuloa (hy)	0	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista verotetaan 70 %	0	0	0	
Ansiotulo-osingoista / ansiotuloista on verovapaata 30 %	0	0	0	
Ansiotuloa yhteensä (= ansiotulo-osinko + palkka)	0	44018	88037	0
Ansiotulojen vero: B) 28,8% C) 36,5%	0	12669	32116	0
Verovapaata tuloa yhteensä	66600	83997	0	
Nettotuloa käteen	66600	115346	55921	
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä	23400	25351	34079	25200
Edellisestä laskettu kokonaisveroprosentti yrityksen 40 000 euron tuloksesta	26,0 %	28,2 %	37,9 %	28,0 %

Kuvasta neljä ilmenee selkeästi yhtiömuotojen ja eri varojen jakotapojen keskinäinen kokonaisverorasite. Varallisuuden siirto palkkatulona tulee selkeästi muita vaihtoehtoja kalliimmaksi 90 000 euron suuruisella tulotasolla. Palkkatulon korkeaa verorasitetta selittää sen verottaminen täysimääräisesti progressiivisen ansiotuloverolain mukaan. Muiden varojen jakotapojen verorasite laskee selvästi nettovarallisuuden kasvun myötä. Useimmiten edullisimmaksi vaihtoehdoksi voimassa olevan yritysverojärjestelmän mukaan näyttää tulevan henkilöyhtiö. Palkan ja osingon jaon yhdistelmä on järkevästi suunniteltuna pelkkää osingon jakoa edullisempi vaihtoehto. Osinkotulot tulevat kokonaisverorasitteella mitattuna edullisimmaksi vasta, kun nettovarallisuus on erittäin suuri.

Kuva 5. Nettovarallisuuden vaikutus yrittäjän kokemaan kokonaisverorasitteeseen 40 000 euron vuositulotasolla.

5. Yhteenveto

Tutkittujen yhtiömuotojen verotukselliset erot ovat pitkälti yksinkertaistetuissa laskelmissa suhteellisen marginaalisia. Henkilöyhtiö on yrittäjän kannalta 40 000 euron tulotasolla ja matalalla varallisuusasemalla osakeyhtiötä verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto liiketoiminnan järjestämiseen. Henkilöyhtiön edullisuus 40 000 euron tulotasolla osakeyhtiöön nähden perustuu siihen, että osakeyhtiötä rasittaa osin kahdenkertainen verotus. Samansuuntainen lopputulos toteutuu myös 90 000 euron tulotasolla.

Nettovarallisuuden kasvaessa henkilö- ja osakeyhtiön välinen ero kuroutuu umpeen. Suuren nettovarallisuuden tapauksissa osakeyhtiö on loppujen lopuksi henkilöyhtiötä verotuksellisesti edullisempi vaihtoehto. Osakeyhtiön edullisuus perustuu osingon ja palkan yhdistelmänä tapahtuvaan varojen jakoon. Lisäksi osakeyhtiön verotuksellisen edullisuuden tarkastelussa tulee huomioida tässä tutkielmassa vertailulaskelmien ulkopuolelle jätetty mahdollisuus voiton ”lipastointiin”.

Molemmissa yhtiömuodoissa omistajia kannustetaan yrityksen nettovarallisuuden kasvattamiseen. Henkilöyhtiöissä suurempi nettovarallisuus mahdollistaa tulojen suuremman osan verottamisen pääomatuloverokannan 28 prosentin mukaisesti. Osakeyhtiöillä on vielä verotuksellisesti edullisempi asema, koska niistä voidaan

nostaa varallisuutta yhdeksän prosenttia nettovarallisuudesta omistajan kannalta verovapaasti. Yhtiöverot on kuitenkin maksettava aina voitolliselta tilikaudelta. Nettovarallisuuden kasvaessa osakeyhtiön omistajalle koitua verorasitus on laskeva. Laskeva verorasitus syntyy osin suhteellisen yhtiöverojärjestelmän vuoksi sekä mahdollisuudesta osingon ja palkan maksun yhdistelemiseen.

Kokonaisverorasitusta voi laskea osakeyhtiön tapauksessa mitoittamalla osingon jako ja palkan maksu järkevälle tasolle. Käytännössä kokonaisverorasite on mahdollista saada esimerkiksi noin 15 prosentin tasolle, kunhan tulotaso ei ole kovinkaan suuri ja voitto voidaan nostaa pääasiallisesti palkkana. Esimerkeissä käytetty malli tuloksen jakamisesta puoliksi osinkona ja puoliksi palkkana ei suinkaan aina ole verotuksellisesti järkevää. Palkan ja osingon suhde on aina mitoitettava yrityskohtaisesti. Palkan nostaminen on kokonaisverorasitteen minimoinnin suhteen perusteltua, kun palkkatuloista maksettavien verojen kokonaisverorasitus jää alle yhtiön voitosta maksettavan yhtiöveron (26 %).

Verotuksen kansainvälistymisestä huolimatta verotuksen kansalliset siteet ovat edelleen erittäin vankat. Suomalaista yritysverotusta ja yritysmuotojen kansainvälistä vertailua on hankalaa, työlästä ja jokseenkin jopa mahdoton tehdä. Tästä huolimatta pohjoismainen yritysverotus on pitkälti samankaltaista. Lisäksi olemassa olevat yhtiömuodot ovat myös hyvin identtiset suomalaisten yhtiömuotojen kanssa.

Spekulaatiot nykyisen osinkoverojärjestelmän neutraalisuutta kohtaan ovat johtaneet aktiiviseen keskusteluun järjestelmän tulevaisuudesta. Näillä näkymin nykyinen osinkoverojärjestelmä onkin muutaman vuoden päästä jo historiaa. Uuden lain keskeisimmäksi kysymykseksi nousee riittävän verotuksellisen kannustimen olemassa olo, jotta yrittäminen nähdään jatkossa mielekkäänä.

Kokonaisuudessaan verotus tutkimuskenttänä on erittäin mielenkiintoinen ja haastava osa-alue. Tässä tutkimuksessa laskettujen esimerkkilaskelmien reliabiliteetti toteutuu jokseenkin melko hyvin. Validiteetti ja laajamittaisempi tulosten hyväksikäyttö on käytännössä aiheesta johtuen mahdotonta. Verotuksellisia kysymyksiä tarkasteltaessa on aina syytä muistaa verotuksen tapauskohtaisuus.

Lähteet

Aho T. (2007) Maksukykyisyystesti suuntaa tulevaisuuteen, Tilisanomat. [verkkodokumentti]. [viitattu 4.11.2010] Saatavilla <http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=14&artid=210>

Airaksinen M. (1999) Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, teoksessa Yritysoikeus, s. 143-207, Juva 1999

Alhola K. (2007) Palkkaa vai osinkoa veroseuraamusten näkökulmasta, Tilisanomat. [verkkodokumentti]. [viitattu 11.12.2010] Saatavilla <http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=14&artid=306>

Blumme N., Kaarenaja A. & Suontausta S. (2007) Maksukyky ja osakeyhtiön varojen jakaminen, Helsinki, KHT-Media Oy

Ernst & Young (2005) Yrityksen verosuunnittelu 2005, Talentum Media Oy

HE 200/1992 (1992) Hallituksen esitys Eduskunnalle tuloverolaiksi sekä laiksi eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta.

HE 109/2005 (2005) Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi osakeyhtiölainsäädännöksi.

Hertsi A. (2010) Yrittäjät osinkoveron kiristysaikeista: Paha takapakki. Kauppalehti 4.2.2010 [verkkodokumentti]. [viitattu 19.12.2010]. Saatavilla <http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=2010/02/30332&sort=false>

Hopeasaari V. (2007) Palkka voi olla osinkoa edullisempaa. Tilisanomat, 28, 5, 3-4

Huovinen J.-P. (2009) Henkilöyhtiön veroilmoitus, Veronmaksajat, Verohallinnon julkaisu 57.09. [verkkodokumentti]. [viitattu 29.10.2010] Saatavilla <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/veroilmoitusohjeet/henkiloyhtio>

Ilola J. & Pallonen R. (1993) Yritysmuodot ja verouudistus, Yrityksen Tietokirjat Oy

Juusela J. (2004) Osinkojen ja osakeluovutusten verotus, Talentum Media Oy

Järvenoja M. (1992) Henkilöyhtiöt verotuksessa, 2. uudistettu painos, Lakimiesliiton kustannus

Kanniainen V., Kari S. & Ylä-Liedenpohja J. (2007) Nordic dual income taxation of entrepreneurs, *International Tax and Public Finance*, 14, 4, 407-426

Kari S., Karikallio H. & Pirttilä J. (2009) The Impact of Dividend Taxation on Dividends and Investment: New Evidence Based on a Natural Experiment, CESifo Working Paper No. 2756

Leppiniemi J. & Walden R. (2009) Tilinpäätös- ja verosuunnittelu, Helsinki, WSOYPRO

Lindhe T., Södersten J. & Öberg A. (2004) Economic Effects of Taxing Different Organizational Forms under the Nordic Dual Income Tax, *International Tax and Public Finance*, 11, 469-485

Niskakangas H., toim. Järvinen R. (1989) Yrittäjän ja yrityksen verosuunnittelu verouudistuksen jälkeen

Niskakangas H. (2009) Osinkoverotuksen uudistamisesta [verkkodokumentti]. [viitattu 10.12.2010]. Saatavilla http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/06_esitysaineisto/Osinkoverotuksen_uudistamisesta_Niskakangas_210909_muistio.pdf

- Ojala I.** (2005) Tuloverotuksen tulolähteet, Tilisanomat. [verkkodokumentti]. [viitattu 29.10.2010]. Saatavilla <http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=9&artid=26&v=2005>
- PricewaterhouseCoopers** (2004) Osinko- ja yritysverouudistus – vuoden 2004 muutokset, PricewaterhouseCoopers Oy
- Reinikainen M., Pelkonen J. & Lydman K.** (2007) Uusi osakeyhtiölaki, Helsinki, Tietosanoma Oy
- Suomen Yrittäjät,** (2008) Henkilöyhtiöiden verotus. [verkkodokumentti]. [viitattu 29.10.2010]. Saatavilla <http://www.yrittajat.fi/verotjarahat/verotus/henkiloyhtioidenverotus/>
- Syrjä P.** (2010) Pienten osakeyhtiöiden verosuunnittelu – empiirinen tutkimus. Väitöskirja. Lappeenranta, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, kauppatieteiden osasto. Acta Universitatis Lappeenrantaensis 381
- Tomperi S.** (1997) Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu, 13. uudistettu painos, Porvoo: WSOY – Kirjapainoyksikkö
- Tuominen E. & Linnakangas E.** (1995) Verosuunnittelu ja yritysverotus, Porvoo, WSOY:n Graafiset laitokset
- Verohallituksen julkaisu 43.08** (2008) Henkilöverotuksen käsikirja 2008, Edita Prima Oy
- Villa S.** (2006) Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö, 3., uudistettu painos, Helsinki, Talentum Media Oy
- Weichenrieder A. J.** (2005) Do We Need Corporate Taxation, CESifo Working Paper No 1495

Wilhelmsson T. & Jääskinen N. (2001) Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, 3.uudistettu painos, Helsinki, Talentum Media Oy

Muut lähteet

Tikka K. (2003) Suuri veropäivä, Finladia-talo 24.9.2003, Keskuskauppakamari

Liitteet

Liite 1.

Kokonaisansiot työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan, 2008

Työnantajasektori	Kokoaikaiset palkansaajat Lukumäärä	Kuukausiansio (€)		
		Yhteensä	Miehet	Naiset
Yksityinen	951 196	2 933	3 164	2 583
Alkutuotanto	1 323	2 944	2 999	2 593
Teollisuus	386 812	2 984	3 079	2 663
Palvelualat	563 061	2 897	3 257	2 558
Kunta	379 973	2 644	3 116	2 513
Valtio	106 865	3 199	3 501	2 876
Yhteensä	1 438 034	2 876	3 185	2 575

Tilastokeskus, 2008, Palkat ja työvoimakustannukset – Kokonaisansiot työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan, 2008. [verkkodokumentti]. [viitattu 17.12.2010]. Saatavilla http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_palkat.html

Liite 2.

VUODEN 2010 VALTION TULOVEROASTEIKKO

Vuodelta 2010 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

VEROTETTAVA ANSIOTULO (€)	VERO ALARAJAN KOHDALLA	VERO ALARAJAN YLITTÄVÄSTÄ TULON OSASTA (%)
15 200 - 22 600	8	6,5
22 600 - 36 800	489	17,5
36 800 - 66 400	2 974	21,5
66 400 -	9 338	30

Verohallinto, 2010, Vuoden 2010 valtion tuloveroasteikko. [verkkodokumentti]. [viitattu 20.10.2010]. Saatavilla http://vero.fi/?article=5926&domain=VERO_MAIN&path=5,40,90&language=FIN